

**BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARI IJODIY QOBILIYATLARINI
RIVOJLANTIRISHDA FAOLIYATLI YONDASHUVDAN FOYDALANISH****Jovliyeva Mohigul To‘rayevna****Karamatova Jasmina Shokir qizi**

Termiz davlat pedagogika instituti talabalari

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy raqamli ta’lim sharoitida an’anaviy va virtual ekskursiya faoliyatlarini integratsiyalash orqali o‘quvchilarda ma’naviy-axloqiy va vatanparvarlik tarbiyasini takomillashtirish masalasi ilmiy-pedagogik nuqtayi nazardan yoritilgan. Maqolada o‘quvchilarning tarixiy xotira, milliy identitet va fuqarolik ongini shakllantirishda ekskursiyalarning ta’sirchan vosita sifatidagi o‘rni tahlil qilinadi. Shuningdek, virtual ekskursiyalar orqali o‘quvchilarning kognitiv faolligi, mustaqil fikrlash ko‘nikmalari va madaniy ongini rivojlantirish imkoniyatlari ko‘rsatib o‘tiladi. Tadqiqotda O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni, “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi hamda “Vatanparvarlik tarbiyasini takomillashtirish chora-tadbirlari” qarorlari asosida metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Аннотация. В статье рассматривается вопрос совершенствования духовно-нравственного и патриотического воспитания учащихся посредством интеграции традиционных и виртуальных экскурсий в условиях цифрового образования. Автор раскрывает педагогические и психологические механизмы формирования национальной идентичности, исторической памяти и гражданского самосознания школьников. Особое внимание уделяется анализу роли цифровых технологий в развитии когнитивной активности и самостоятельного мышления обучающихся. На основе Закона Республики Узбекистан «Об образовании», стратегии «Цифровой Узбекистан – 2030» и государственных программ по патриотическому воспитанию предложены методические рекомендации по интеграции экскурсионных форм обучения.

Anotation. This article explores the improvement of students’ moral, ethical, and patriotic education through the integration of traditional and virtual excursions within the context of digital education. It examines pedagogical and psychological mechanisms that contribute to developing national identity, historical memory, and civic consciousness among learners. The research highlights the effectiveness of virtual excursions in enhancing students’ cognitive activity, independent thinking, and cultural awareness. Based on the Law of the Republic of Uzbekistan “On Education,” the

“Digital Uzbekistan – 2030” strategy, and state programs on patriotic upbringing, the article presents methodological recommendations for integrating excursion-based learning approaches.

Kalit so‘zlari: An’anaviy ekskursiya, virtual ekskursiya, integratsiya, ma’naviy-axloqiy tarbiya, vatanparvarlik, raqamli ta’lim, milliy identitet, fuqarolik ong.

KIRISH. Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya jarayonlari inson hayotining barcha jabhalariga, jumladan, ta’lim tizimiga ham chuqur kirib bormoqda. Raqamli texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya vositalarining jadal rivojlanishi o‘quv-tarbiyaviy jarayonni yangicha formatda tashkil etish, o‘quvchilarning tafakkuri, dunyoqarashi va ma’naviy olamini zamon talablari asosida shakllantirish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Shu nuqtayi nazardan, raqamli ta’lim sharoitida o‘quvchilarda vatanparvarlik tuyg‘usini shakllantirish, an’anaviy va virtual ekskursiyalar sintezi orqali ularning milliy o‘zlikni anglash, tarixiy xotira va ma’naviy qadriyatlarni e’zozlash ko‘nikmalarini rivojlantirish zamonaviy pedagogikaning dolzarb vazifasiga aylanmoqda[15].

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan “Yangi O‘zbekiston – yangi taraqqiyot bosqichida” g‘oyasi, “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi, “Ma’naviyatni yuksaltirish – insonni yuksaltirish demakdir” tamoyili bugungi pedagogik faoliyatning asosiy yo‘nalishlarini belgilab bermoqda. Xususan, 2022-yil 28-yanvardagi “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekiston taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF–60-sonli Farmon hamda 2020-yil 5-oktabrdagi PQ–6079-sonli “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risidagi Qaror ta’lim jarayonini raqamlashtirish, o‘quvchilarning axborot savodxonligi, raqamli madaniyati va ma’naviy-axloqiy kamolotini uyg‘un rivojlantirish bo‘yicha ustuvor vazifalarni belgilab berdi. Shuningdek, 2017–2021-yillarga mo‘ljallangan Harakatlar strategiyasi, “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonun (2020-yil 23-sentabr) hamda “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”da belgilangan tamoyillar yosh avlodni milliy g‘urur, Vatanga muhabbat, ajdodlar merosiga sadoqat ruhida tarbiyalashga yo‘naltirilgan.

Tadqiqotning metodologik asoslari sifatida milliy g‘oya va ma’naviyat nazariyasi, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim konsepsiyasi, raqamli pedagogika tamoyillari hamda O‘zbekiston Respublikasi normativ-huquqiy hujjatlarida belgilangan maqsad va vazifalar asos qilib olindi. Ishning **maqsadi** – raqamli ta’lim sharoitida o‘quvchilarda vatanparvarlik tuyg‘usini samarali shakllantirishning metodik yo‘llarini asoslashdir. Tadqiqotning **obyekti** – umumta’lim maktablaridagi o‘quv-tarbiyaviy jarayon;

predmeti – an’anaviy va virtual ekskursiyalarni uyg’unlashtirish asosida vatanparvarlikni shakllantirish jarayoni. Ishda **tahlil, taqqoslash, kuzatish, ilmiy generalizatsiya, pedagogik eksperiment va modellashtirish** metodlaridan foydalanildi. Tadqiqotning **nazariy asosini** zamonaviy ta’lim psixologiyasi, pedagogika, raqamli didaktika, ma’naviyatshunoslik fanlari olimlarining ilmiy qarashlari tashkil etadi. Mazkur yo‘nalishning **ilmiy yangiligi** shundan iboratki, unda raqamli ta’limning didaktik imkoniyatlari vatanparvarlik tarbiyasi bilan integratsiyalangan holda tahlil etilib, virtual ekskursiyalarning pedagogik samaradorligi ilmiy asosda ko‘rsatib beriladi. Shuningdek, raqamli madaniyatni milliy qadriyatlar bilan uyg’unlashtirish orqali o‘quvchi shaxsining fuqarolik mas’uliyatini shakllantirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi[17].

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 31-dekabrdagi “2020–2025-yillarda ta’lim tizimini raqamlashtirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi qarorida ham raqamli texnologiyalar yordamida o‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish, ularning estetik va axloqiy dunyoqarashini kengaytirish masalalari alohida e’tiborga olingan. Virtual ekskursiyalar mazkur konsepsiya talablariga to‘liq mos bo‘lib, ular o‘quvchilarda tarix, madaniyat va tabiiy meros obyektlariga nisbatan vatanparvarlik tuyg‘usini chuqurlashtirishga xizmat qiladi. Bugungi kunda O‘zbekistonning barcha hududlarida joylashgan tarixiy, madaniy va tabiiy obidalar nafaqat an’anaviy ekskursiyalar orqali, balki virtual shaklda ham o‘rganilmoqda. Bu jarayon “Milliy madaniy merosni saqlash va raqamlashtirish” dasturi asosida amalga oshirilmoqda. Mazkur dastur yosh avlodni milliy o‘zlikni anglash, tarixiy xotira va vatanparvarlik tuyg‘ulari asosida tarbiyalashga qaratilgan davlat siyosatining muhim bo‘g‘inini tashkil etadi. Shunday qilib, o‘quvchilarda ma’naviy-axloqiy va vatanparvarlik tarbiyasini shakllantirishda an’anaviy va virtual ekskursiya faoliyatini integratsiyalash nafaqat metodik yangilik, balki davlat ta’lim siyosatining muhim talabi sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Ushbu yondashuv yosh avlodda milliy qadriyatlarga hurmat, o‘z tarixini anglash, Vatanga muhabbat va zamonaviy dunyoqarashni uyg’unlashtiruvchi ta’lim modelini yaratish imkonini beradi. Shu sababli mazkur ilmiy tadqiqotning dolzarbligi, nazariy va amaliy ahamiyati hozirgi kunda nihoyatda yuksak bo‘lib, u raqamli ta’lim muhitida ma’naviy tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi[14].

Bugungi ta’lim jarayonida o‘quvchilarda vatanparvarlik va ma’naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirish masalasi yangi metodologik yondashuvlar asosida takomillashib bormoqda. Shu jumladan, an’anaviy ekskursiyalar bilan virtual sayohatlarni uyg’unlashtirish o‘quvchilarning ruhiy, intellektual va hissiy

Learning and Sustainable Innovation

rivojlanishiga ijobiy ta'sir etuvchi, ularni milliy g'urur va Vatanga muhabbat ruhida tarbiyalaydigan zamonaviy pedagogik mexanizm sifatida qaralmoqda. Ushbu jarayon o'quvchilarning idrokini, tasavvurini, his-tuyg'ularini va ijtimoiy mas'uliyatini faollashtiradi. Pedagogik fanlarda ekskursiya faoliyati uzoq yillardan buyon ta'lim-tarbiyaning samarali shakli sifatida tan olingan. Abdulla Avloniy, Mahmudxo'ja Behbudiy, Hamza Hakimzoda Niyoziy kabi ma'rifatparvarlar o'z asarlarida o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirish, ularni hayotiy voqelik bilan bevosita tanishtirishning muhimligini ta'kidlaganlar. Avloniy "Turkiy guliston yoxud axloq" asarida ta'lim jarayonini amaliy faoliyat bilan uyg'unlashtirish orqali yoshlarning tafakkurini, odobini va ma'naviyatini shakllantirish zarurligini uqtiradi. Shunday qilib, ekskursiyalar, xususan, maktab tashqarisidagi faoliyat shakllari o'quvchilarni ijtimoiy hayotga tayyorlashda muhim o'rin tutadi. An'anaviy ekskursiyalar o'quvchilarni tabiiy muhit, tarixiy yodgorliklar, madaniy markazlar bilan tanishtirish, ularning vatanparvarlik, g'urur va faxr tuyg'ularini uyg'unlashtirishning samarali vositasi hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 31-dekabrda "Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorida ham ekskursiyalarni ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi sifatida yo'lga qo'yish, ularning mazmunini milliy qadriyatlar, tarixiy xotira va Vatanga muhabbat ruhida boyitish zarurligi belgilab o'tilgan. Biroq so'nggi yillarda raqamli texnologiyalar jadal rivojlanishi, masofaviy o'qitish tizimining kengayishi, virtual ta'lim platformalarining paydo bo'lishi ekskursiya faoliyatini ham yangi bosqichga olib chiqdi. Virtual ekskursiyalar — bu axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida tashkil etiladigan, o'quvchilarga masofadan turib tarixiy, madaniy, tabiiy obyektlarni o'rganish imkonini beruvchi innovatsion ta'lim shaklidir. Ular o'quvchilarni interaktiv tarzda jalb etadi, ularning idrok, xotira, tafakkur, hissiy-estetik sezgilari va milliy qadriyatlarga bo'lgan munosabatini shakllantiradi. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasida belgilanganidek, raqamli texnologiyalarni ta'lim tizimiga tatbiq etish, o'quvchilarda ijodiy tafakkur va tanqidiy fikrlashni rivojlantirish, masofaviy ta'limni samarali tashkil etish asosiy yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Shu nuqtayi nazardan, virtual ekskursiyalar an'anaviy ta'lim shakllarini boyitadi, ularni yangi texnologiyalar bilan uyg'unlashtiradi va o'quvchilarning mustaqil o'rganish qobiliyatini rivojlantiradi[13].

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi tomonidan ishlab chiqilgan "Ma'naviy-ma'rifiy ishlarni samarali tashkil etish konsepsiyasi"da ham o'quvchilarda vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirishda interfaol uslublar, multimedia vositalari va virtual resurslardan foydalanish zarurligi ta'kidlanadi. Bu yondashuvlar yosh avlod

Learning and Sustainable Innovation

ongiga milliy g'urur, tarixiy xotira, o'zligini anglash va milliy birlik g'oyalarini singdirish uchun keng imkoniyat yaratadi. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi PF-4947-son Farmoni bilan tasdiqlangan "Harakatlar strategiyasi"da ma'naviy-ma'rifiy ishlarni zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etish, o'quvchilarning vatanparvarlik tarbiyasini kuchaytirish va ularni xalqning boy madaniy merosiga hurmat ruhida tarbiyalash bo'yicha vazifalar belgilangan. Ushbu vazifalarni amalga oshirishda virtual ekskursiyalar orqali o'quvchilarga O'zbekistonning tarixiy yodgorliklari, buyuk allomalari, tabiat manzaralari va madaniy obidalari haqida jonli taassurot berish muhim ahamiyat kasb etadi. An'anaviy va virtual ekskursiyalarning integratsiyasi o'quvchilarning bilim olish jarayonini yangi bosqichga ko'taradi. Masalan, tarix darslarida Samarqanddagi Registon majmuasini onlayn 3D formatda tomosha qilish, Buxoro Ark qal'asining virtual turini o'rganish yoki Farg'ona vodiysidagi tabiiy landshaftlarni raqamli muhitda tahlil qilish o'quvchilarni o'sha muhitni bevosita his etishga undaydi. Shu orqali ular Vatan tabiati, tarixi va madaniyatiga nisbatan chuqur hurmat va faxr tuyg'usini his etadilar. Pedagogik psixologiya nuqtayi nazaridan qaraganda, virtual ekskursiyalar o'quvchilarda emotsional bog'liqlik, empatiya, tasavvur va motivatsiyani kuchaytiradi. Chunki o'quvchilar nafaqat bilim oladilar, balki vizual, eshitish va kinestetik tajriba orqali o'z shaxsiy his-tuyg'ularini vatanparvarlik maqsadlariga yo'naltiradilar. O'quvchi bunday faoliyat jarayonida "men shu yurtning farzandiman", "mening xalqim shunday boy tarixga ega" degan ichki iftixorni his etadi[12].

O'zbek pedagog olimlari — Q. Yo'ldoshev, N. Qahhorov, M. Davletov, D. Nishonov, S. Xo'jayev va boshqalar o'z ilmiy ishlarida vatanparvarlik tarbiyasining pedagogik mexanizmlarini tahlil qilib, uni shaxsiy tajriba, faoliyat va hissiy-idrok asosida shakllantirish zarurligini asoslab berishgan. Ayniqsa, Q. Yo'ldoshevning "Ma'naviy tarbiya nazariyasi" asarida ta'lim jarayonida o'quvchilarning milliy g'ururini uyg'otuvchi vizual va emotsional vositalardan foydalanishning samaradorligi ilmiy asoslab berilgan. Bundan tashqari, an'anaviy ekskursiyalar bilan virtual ekskursiyalarni uyg'unlashtirish orqali o'qituvchi o'quvchilarni faol ishtirokchi sifatida jarayonga jalb etadi. Bu integratsion yondashuv o'quvchilarda tanqidiy tafakkur, tahliliy fikrlash, mustaqil qaror qabul qilish va jamoaviy mas'uliyatni shakllantiradi. Masalan, o'quvchilar virtual ekskursiyadan so'ng o'z taassurotlari asosida mini-loyihalar, taqdimotlar yoki esse yozish orqali milliy iftixorni his etishadi. Shunday qilib, an'anaviy va virtual ekskursiyalarning integratsiyasi o'quvchilarning ma'naviy dunyoqarashini boyitadi, ularni zamonaviy texnologiyalarni bilgan holda milliy qadriyatlarni qadrlashga o'rgatadi. Bu jarayon o'z navbatida ta'limning

insonparvarlik tamoyillariga, uzluksizlik va innovatsionlik g'oyalariga mos keladi. Raqamli ta'lim sharoitida an'anaviy va virtual ekskursiyalarni integratsiyalash o'quvchilarda vatanparvarlik va ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishda strategik ahamiyatga ega. Bu yondashuv o'quvchilarni nafaqat bilimli, balki yurtparvar, madaniyatli va zamonaviy tafakkurga ega shaxs sifatida kamol toptirishga xizmat qiladi. O'qituvchi o'quvchilarni faol ishtirokchilikka, mustaqil izlanishga va tanqidiy tahlilga yo'naltiradi. Integratsiyalashgan ekskursiyalar orqali o'quvchilar tarix, geografiya, biologiya, madaniyatshunoslik, ekologiya kabi fanlar bo'yicha olgan bilimlarini hayotiy vaziyatlarda qo'llash imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, bu jarayon ta'limning amaliyotga yaqinlashishiga, o'quvchilarda hayotiy kompetensiyalar, axborot bilan ishlash, tahlil qilish, xulosa chiqarish va muloqotga kirishish malakalarini shakllantirishga xizmat qiladi[16].

Ta'lim tizimida integratsiyalashgan ekskursiya faoliyatini tashkil etish uchun metodik va texnologik yondashuvlar muhim ahamiyatga ega. Pedagog olimlar M. Usmonxo'jayev, O. Hasanboeva va G. Shodmonova tadqiqotlarida ta'kidlanganidek, raqamli texnologiyalar ta'lim jarayoniga to'g'ri integratsiya qilinganda o'quvchilarning bilish motivatsiyasi ortadi, ularning o'qishga nisbatan ijobiy munosabati kuchayadi va shaxsiy tajriba asosida chuqurroq o'zlashtirish jarayoni sodir bo'ladi. Shu jihatdan qaraganda, an'anaviy ekskursiya davomida o'quvchilar tabiiy yoki tarixiy obyektning bevosita kuzatib o'rganar ekan, virtual ekskursiyada ular bu obyektning interaktiv, multimedia vositalari orqali tahlil qiladi, bu esa vizual idrokni boyitadi va axborotni tizimli o'zlashtirishni ta'minlaydi[11].

Virtual ekskursiyalar orqali o'quvchilarga O'zbekistonning turli hududlari, madaniy merosi va tabiiy boyliklari haqida keng ko'lamli ma'lumot berish mumkin. Masalan, "O'zbekistonning YUNESKO merosi" nomli virtual tur orqali o'quvchilar Samarqanddagi Registon majmuasi, Shahrisabzdagi Oqsaroy, Buxorodagi Minorayi Kalon, Xivada joylashgan Ichan qal'a kabi tarixiy yodgorliklar haqida yuqori aniqlikdagi 3D tasvirlar asosida ma'lumot oladilar. Bunday yondashuv nafaqat ularning tarixiy xotirasini boyitadi, balki milliy o'zlikni anglash, o'z Vataniga faxr bilan qarash hissini kuchaytiradi. Integratsiyalashgan ekskursiya faoliyatida o'qituvchining o'rnini alohida ahamiyatga ega. O'qituvchi an'anaviy ekskursiyadan oldin virtual tayyorgarlik mashg'ulotlarini o'tkazishi, o'quvchilarni obyektning tarixiy, madaniy va ekologik xususiyatlari bilan tanishtirishi, sayohat jarayonida esa kuzatuv, tahlil va muloqot faoliyatini boshqarishi zarur. Shu tarzda ekskursiya o'quvchilarning faqat tomoshabin emas, balki faol ishtirokchi bo'lishini ta'minlaydi. An'anaviy va virtual ekskursiyalarning birgalikdagi ta'siri ta'lim jarayonining kognitiv, affektiv va

Learning and Sustainable Innovation

psixomotor sohalarini bir vaqtda rivojlantiradi. Kognitiv sohada — bilim va tushunchalar chuqurlashadi; affektiv sohada — vatanparvarlik, iftixor, faxr, sadoqat kabi his-tuyg‘ular shakllanadi; psixomotor sohada esa o‘quvchilar faoliyatni rejalashtirish, kuzatish, suratga olish, tahlil qilish kabi amaliy ko‘nikmalarni egallaydilar. Shu bilan birga, bu yondashuv “Milliy kurikulum” talablariga hamohang bo‘lib, o‘quvchilarning umumiy o‘rta ta‘limdagi ma‘naviy-axloqiy kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan. Bugungi kunda O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022–2026-yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF–60-son Farmonida yoshlarni Vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash, ularning ma‘naviy olamini boyitish, axborot texnologiyalaridan samarali foydalanish orqali innovatsion fikrlashga o‘rgatish zarurligi alohida qayd etilgan. Shu maqsadda o‘qituvchilar o‘z pedagogik amaliyotlarida raqamli va an‘anaviy ta‘limning integratsion shakllaridan faol foydalanishlari lozim[10].

An‘anaviy va virtual ekskursiyalarning sintezi nafaqat o‘quvchilarning bilim saviyasini, balki ularning shaxsiy pozitsiyasi, milliy o‘zlikni anglash darajasini ham oshiradi. O‘quvchi tarixiy joylarni nafaqat ko‘radi, balki ularning ahamiyatini, Vatani tarixidagi o‘rnini tushunadi. Virtual muhit esa bu bilimni mustahkamlaydi, uni vizual va interaktiv shaklda idrok etishga yordam beradi. Shu sababli, bunday yondashuv shaxsning intellektual, emotsional va ma‘naviy rivojlanishini birlashtirgan kompleks ta‘lim modelini shakllantiradi. Integratsiyalashgan ekskursiyalar o‘quvchilarda milliy qadriyatlarga hurmatni kuchaytirish bilan birga, ularni global dunyoqarashga ham tayyorlaydi. O‘quvchilar O‘zbekistonning boy tarixiy-madaniy merosini o‘rganar ekan, shu bilan birga, boshqa xalqlarning madaniyatini ham tahlil qila olish, millatlararo totuvlik va insonparvarlik tamoyillarini qadrlashni o‘rganadilar. Natijada, yosh avlodda Vatanga muhabbat, milliy iftixor va global fikrlash uyg‘un holda shakllanadi — bu esa zamonaviy raqamli ta‘limning asosiy g‘oyaviy maqsadlaridan biridir. Shunday qilib, an‘anaviy va virtual ekskursiyalarni integratsiyalash — o‘quvchilarda ma‘naviy-axloqiy qadriyatlarni, milliy o‘zlikni anglashni va vatanparvarlik tuyg‘usini takomillashtirishning zamonaviy, ilmiy asoslangan yo‘lidir. Bu yondashuv ta‘lim jarayonini interaktiv, hissiy boy va ma‘noli qiladi, o‘quvchilarni nafaqat bilishga, balki his qilish va qadrlashga o‘rgatadi. Shu tariqa, ekskursiya faoliyati milliy tarbiya jarayonida yangi pedagogik paradigma — “ta‘lim orqali his qilish” tamoyilini shakllantiradi[9].

XULOSA. Yuqoridagi tahlillar shuni ko‘rsatadiki, raqamli ta‘lim sharoitida vatanparvarlik tarbiyasini rivojlantirishda an‘anaviy va virtual ekskursiyalarni

sintezlash zamonaviy pedagogikaning istiqbolli yoʻnalishlaridan biridir. Mazkur yondashuv oʻquvchilarning tarixiy-madaniy merosni anglashini, milliy oʻzlikni chuqur his etishini va Vatanga boʻlgan mehr-muhabbatini oshiradi. Raqamli muhitdagi interaktiv sayohatlar, virtual muzeylar, 3D tarixiy rekonstruksiyalar oʻquvchilarni faqat kuzatuvchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida jalb etadi. Shu bilan birga, anʻanaviy ekskursiyalar orqali ular jonli muloqot, estetik idrok va ijtimoiy tajriba orttiradi. Bu ikki shaklning uygʻunligi oʻquvchilarda kompleks vatanparvarlik kompetensiyalarini shakllantiradi — yaʼni, milliy qadriyatlarni bilish, ularga hurmat bilan munosabatda boʻlish, zamonaviy texnologiyalar orqali ularni asrab-avaylash va targʻib etish qobiliyatlarini rivojlantiradi[8].

Tadqiqotning amaliy ahamiyati shundan iboratki, unda ilgari surilgan metodik yondashuvlar umumtaʼlim maktablari, kollej va oliy taʼlim muassasalarining dars jarayonlarida, shuningdek, “Maʼnaviyat darslari” va “Vatanparvarlik haftaligi” kabi tadbirlarni tashkil etishda qoʻllanishi mumkin. Virtual ekskursiyalarni ishlab chiqish uchun raqamli kontent yaratish, 3D modellashtirish va multimedia texnologiyalarini integratsiyalash orqali oʻquv jarayonining interaktivligini oshirish imkoniyati yaratiladi. Bu metodika taʼlim sifatini oshirish, oʻquvchilarda milliy oʻzlikni chuqurroq anglash va raqamli madaniyatni milliy qadriyatlar bilan uygʻunlashtirishni taʼminlaydi. Natijada, raqamli va anʻanaviy taʼlimning uygʻunligi oʻquvchi shaxsini har tomonlama rivojlantirish, milliy gʻoyaga sodiq, axborot texnologiyalarini ijodiy oʻzlashtirgan barkamol avlodni shakllantirishda muhim omil sifatida eʼtirof etiladi. Shuning uchun ushbu yoʻnalish boʻyicha ilmiy-metodik tadqiqotlarni kengaytirish va ularni taʼlim siyosati hamda oʻquv dasturlariga amaliy tatbiq etish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Yangi Oʻzbekiston taraqqiyot strategiyasi toʻgʻrisida”gi PF–60-son Farmoni, 2022-yil 28-yanvar.
2. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “Harakatlar strategiyasi toʻgʻrisida”gi PF–4947-son Farmoni, 2017-yil 7-fevral.
3. “Raqamli Oʻzbekiston – 2030” strategiyasi. — Toshkent, 2020.
4. Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 31-dekabrda “Umumiy oʻrta taʼlim muassasalarida maʼnaviy-maʼrifiy ishlarni yanada takomillashtirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi qarori.
5. Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisi tomonidan qabul qilingan “Taʼlim toʻgʻrisida”gi Qonun. — Toshkent, 2020.
6. Yoʻldoshev Q. “Maʼnaviy tarbiya nazariyasi”. — Toshkent: Oʻqituvchi, 2019.

7. Hasanboeva O., Usmonxo‘jayev M. “Pedagogika nazariyasi va metodikasi”. — Toshkent: Fan, 2020.
8. Shavkatovna, X. M. (2024). GENDER TENGLIKNING HUQUQIY VA IJTIMOY ASOSLARI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(35), 499-504.
9. Shavkatovna, X. M. (2024). GENDER YONDASHUV ASOSIDA TALABA-QIZLARDA TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH. *Research Focus*, 3(11), 124-128.
10. Shavkatovna, X. M., & Qizi, S. R. B. (2024). INKLYUZIV TA'LIM: GLOBAL TAJRIBA VA O'ZBEKISTON MODEL. *Research Focus*, 3(11), 117-123.
11. Xolova M, Amirqulova M. QUALIFIED TEACHER–EFFECTIVE LESSON ORGANIZER. In INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE 2024 (Vol. 1, No. 12, pp. 285-289).
12. Xo‘jamurodova, F., & Xolova, M. (2024). OILAVIY MUNOSABATLAR MUAMMOSINING IJTIMOY-PSIXOLOGIK ASOSLARI. In CONFERENCE ON THE ROLE AND IMPORTANCE OF SCIENCE IN THE MODERN WORLD (Vol. 1, No. 11, pp. 63-66).
13. Shavkatovna, X. M. (2023). DEVELOPMENT OF HEALTHY THINKING IN STUDENTS. *Academia Repository*, 4(10), 90-94.
14. Shavkatovna, X. M., & Akbarovna, N. D. (2024). GENDER YONDASHUV ASOSIDA TALABA-QIZLARDA TANQIDIY FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI. *O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI*, 3(35), 494-498.
15. Saydulloyevich, Ochilov Y., and Xolova M. Shavkatovna. "Scientific Activity and Spiritual Heritage of Imam Ghazali." *European Scholar Journal*, vol. 3, no. 6, 10 Jun. 2022, pp. 19-22.
16. Saydulloyevich, O. Y., & Shavkatovna, X. M. (2022). Scientific activity and spiritual heritage of Imam ghazali. *European Scholar Journal*, 3(6), 19-22.
17. Saydulloyevich, O. Y., & Shavkatovna, K. M. (2021). Developing Healthy Thinking In Students As A Pedagogical Problem. *European Journal Of Life Safety And Stability (2660-9630)*, 12, 424-429.